

Revideret ansøgning om omlægning af MTB-ruten i Marselisborg Skovene - Fase 1

Baggrund

MTB-ruten i Marselisborg Skovene er Danmarks næst mest befærdede. Mere end 12.000 borgere cykler i alt ca. 1,3 mio km/år på ruten og det estimeres at der samlet cykles ca. 2 mio km i skoven pr år.

MTB-ruten er afgørende for 5 foreningers aktiviteter, mange uafhængige cykel-grupper, erhvervsnetværk, skoler, løbsafholdelse, et stort antal selvorganiserede cyklende m.fl.

Ruten blev fra ca. år 2000 anlagt ved omregistrering af gang- og ridestier til MTB-rute; de fleste steder fastholdt som fællesstier. Fra 2008 blev flere sektioner etableret som regulære MTB-spor og samlet nåede man i 2015 til den nuværende separeringsgrad på godt 50%. MTB-ruten følger ca. 14km MTB-spor og 13km tæt befærdede fællesstier.

Det er veldokumenteret at fuldt separerede MTB-spor etableret efter bæredygtighedsprincipper har en lang række positive effekter, særligt i tæt befærdede skove med mange naturværdier som i Marselisborg Skovene. Derfor har Naturstyrelsen og andre kommuner på solidt fagligt grundlag bakket op om høj separeringsgrad på 85-95% i andre skove med et højt samlet brugertryk.

Den nationalt set meget lave separeringsgrad af Marselisborg MTB-rute medfører en række problemstillinger, som kan løses effektivt med gennearbejdede og velkoordinerede sti-løsninger. Der henvises til visionsrapporten for yderligere baggrundsinformation.

Visionsrapporten for MTB-sporet i Marselisborg Skovene

Efter aftale i 2020 med daværende rådmand for Teknik og Miljø, Aarhus Kommune, fremsendte foreningen Aarhus Trail Builders i maj 2021 en gennemgang af MTB-ruten i Marselisborg Skovene med forslag til hvordan ruten flere steder kunne separeres eller omlægges til mere hensigtsmæssige forløb.

Principperne der lå til grund for forslagene omfattede; øget separering af cyklende væk fra befærdede fællesstier, bedre beskyttelse af fortidsminder og særlige naturværdier, bedre zoner, og bedre vilkår for cyklende så de primært vælger MTB-ruten og ikke skovens øvrige stier.

Efter en række positive politiske tilkendegivelser blev det i december 2021 aftalt med Grønne Områder, MTM og Sport og Fritid at der i første omgang kan etableres 5 km MTB-spor svarende til ca. 1/3 af de foreslåede omlægninger.

For overordnet baggrund i øvrigt, henvises til Visionsrapporten for MTB-sporet i Marselisborg Skovene V2.0 december 2021.

Fase 1 - Historik

Fase 1 omfatter området mellem skovens nordlige afgrænsning ved Hotel Helnan/Oddervej og ned til Horsevadsbakken ca. 300m nord for Hørhaven.

Fase 1 har særlige udfordringer pga. høj tæthed af beskyttede fortidsminder og en obligatorisk større omlægning betinget af et aktuelt forløb af ruten over et beskyttet fortidsminde.

Efter en grundig proces i samarbejde mellem Grønne Områder og AATB samt positiv tilkendegivelse fra Skovbrugerrådet for Marselisborg Skovene, blev der i juni 2023 givet dispensation fra Skovloven og Museumsloven til etablering af nye spor iht Fase 1. Slots og Kulturstyrelsen klagede over dispensationen i juli 2023 og sagen overgik til Miljø og Fødevareklagenævnet. Der forventes afgørelse i oktober 2025. Da tracéerne skal flora-screenes vil etableringsarbejdet tidligst kunne påbegyndes i august 2026.

Fase 1 -Aktuel ansøgning

I marts 2025 modtog Aarhus Kommune påbud om lukning af en del af MTB-ruten med forløb på fællessti over fortidsminde.

Den udpegede midlertidige rute, der omlægges til, har betydende sikkerhedsproblemer og AATB fremsender efter dialog med Grønne Områder/MTM denne reviderede ansøgning med henblik på snarlig tilladelse til etablering af det permanente forløb af MTB-ruten.

Med denne ansøgning anbefales lodsejer/Aarhus Kommune derfor at afstå fra ansøgning/klagesag vedr påklaget dispensation/tilladelse og påklaget eksisterende MTB-spor forløb inden for beskyttelseslinjer af fortidsminder.

Den reviderede ansøgnings beskrivelse af øvrige forløb af nye tracéer (ikke påklaget) er uændret.

Samlet omfatter ansøgningen etablering af 1,1 km MTB-spor.

Der nedlægges 0,4 km MTB-spor, som kan lukkes helt.

Øvrige forløb af MTB-ruten, der nedlægges, forløber på fællesstier, der flere steder vil kunne gøres smallere.

Fase 1 bliver faseopdelt

Da flere separerede forløb udgår af ansøgningen, opnås med omlægningerne kun let øget separeringsgrad på 40%.

Det sikres at MTB flyttes væk fra uhensigtsmæssige forløb på fællesstier, MTB placeres i en samlet smal zone i den nordlige ende af skoven og beskyttelsen af fortidsminder styrkes markant.

Fravær af et separeret spor vest for Marselisborg Dyrehave og fra Thors Skovhytte til Ørneredevej ved Hotel Helnan betyder at der fremover cykles nedad bakke på fællessti. Det er uhensigtsmæssigt som permanent løsning. AATB ønsker derfor at det inden for 1-2 år, i samarbejde med Grønne Områder og Moesgaard Museum afsøges hvorvidt der er mulighed for at etablere spor de pågældende steder - evt delvist ved omregistrering af eksisterende gangstier.

Finansiering

Etablering af nye spor i Fase 1 er finansieret af bevilling fra Sport og Fritid, Kultur og Borgerservice.

Professionel sporbyggerfirma

Der er modtaget acceptabelt tilbud fra firmaet "Bob & Leth" i forhold til den oprindelige tilladelse til Fase 1. Så snart Grønne Områder, MTM indikerer, at en tilladelse til den reviderede ansøgning vil blive givet, indhentes revideret tilbud.

Bob & Leth har udført flere opgaver i Marselisborg Skovene. Firmaet leverer høj kvalitet og følger de specielle vilkår og krav ved etablering af spor i dette skovområde.

AATB/bestyrelsen har ingen økonomiske interesser i Bob & Leth og der gives ikke retur-støtte.

Principper for omlægningerne af MTB-ruten

Målsætninger og principper for ønskede omlægninger og proces er beskrevet detaljeret i Visionsrapporten. Principperne tager udgangspunkt i International Mountainbike Associations (IMBA) bæredygtighedsprincipper, der overordnet omfatter:

1. *Planlægning* i samarbejde med lodsejer, myndigheder, relevante eksperter og interessenter
2. *Etablering* med moderne teknikker der giver holdbare, attraktive spor med minimalt aftryk i naturområdet både arealmæssigt og visuelt
3. *Drift* med sikring af en langsigtet driftsmodel med tilstrækkelig viden og ressourcer
4. *Kultur*. Skabelse og vedligeholdelse af et community med fælles ansvar for bæredygtig og hensynsfuld færdsel på cykel i naturområdet

Summeret i kontekst af Marselisborg MTB-rute:

Planlægning. MTB-ruten:

- skal samlet forløbe så zoner i skoven forbedres
 - skal sikre bedre separering
 - skal passere uden om særlige naturværdier
 - skal ledes uden om fortidsminder
 - skal være trafiksikker
 - sporet skal være attraktivt/relevant for de cyklende så sporet vælges over andre stier i skoven
 - skal kunne cykles af langt de fleste på en MTB inkl børn fra 7-9 års alderen
- Sværhedsgrad "blå" - nem

Etablering. MTB-ruten:

- skal kunne holde til et stort antal passager
- skal være farbar året rundt
- skal have beskedent aftryk i skovbunden
- skal udformes så der ikke cykles i skovbunden langs sporet
- skal kunne bortlede store mængder vand ved kraftig nedbør

Drift

- AATB forestår indtil videre driften med vedligehold af de dedikerede/separerede segmenter af MTB-ruten. Finansiering via private bidrag, fondsbidrag, løbende bevillinger fra Sport & Fritid og materialer indkøbt for MTM's budget for MTB-spor.

Kultur

- AATB har de seneste 10 år med succes formidlet god kultur for MTB-cykling i skoven i samarbejde med klubberne, eventarrangører og en række andre aktører.
- Der tages afsæt i DGI og DCU's MTB-kodeks som også Naturstyrelsen formidler.

1. Områdeplan for Thorskov

Afgrænsning

Oddervej mod nord/vest, Ørneredevej mod øst, og foden af Morvadsbakken mod syd.

Karakteristik

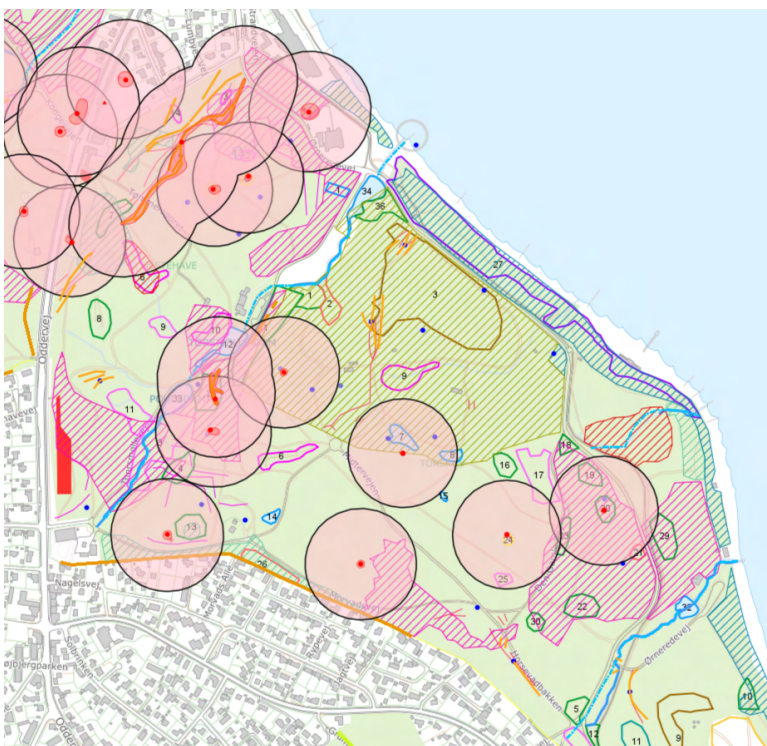
Dette område er tættest på Aarhus centrum og er dermed det naturlige startpunkt for mange som kommer cyklende til skoven. MTB-ruten forløber i Thorskov overvejende på fællesstier med enkelte separerede segmenter. Fællesstierne i hele området er moderat eller stærkt trafikerede med øvrige brugergrupper, herunder mange gående, hundeluftere og store løbehold. Marselisborg Dyrehave dækker et stort areal i denne del af skoven og områderne omkring Dyrehaven har karakter af korridorer, der rummer et stort friluftsliv.

Thors Skovhytte beliggende umiddelbart nord for Restaurant Thors Mølle er et nyt foreningshus og trailcenter netop indviet af Aarhus Kommune.

Særhensyn

Revision af stier i Thor Skov kræver følgende særhensyn:

1. Varnabækken (Skambækken) og skrænterne langs bækken, er en særlig værdifuld botanisk lokalitet
2. Mindre områder med §3 natur, primært søer og vandløb
3. Større arealer med §25 natur og øvrige arealer med nøglebiotoper
4. Meget høj tæthed af beskyttede fortidsminder (røde punkter, med beskyttelseslinjer)
5. Høj tæthed af øvrige fortidsminder (blå og sorte punkter)
6. Skovstykket fra Hørhaven og mod nord er ikke NATURA 2000-udpeget

Der foreslås to kortere segmenter gennem §25 areal, for til gengæld at nedlægge væsentlig længere og uhensigtsmæssige segmenter i beskyttet natur og over beskyttede fortidsminder. Omlægningen øger desuden sikkerheden på MTB-sporet, i forhold til øvrige skovgæster, og ved krydsninger af veje.

Separation af ridestier, gang/løbestier, og MTB-spor

Thorskov har ringe separation af stier til hesteryttere, gående/løbende, og cyklende

Rideruten er ufuldstændig, og for at ride en runde kræves det, at der rides på stier delt med både gående og cyklende, hvilket er problematisk.

Vi ønsker at give mulighed for at disse tre brugergrupper i højere grad kan færdes hver for sig.

Vi har i samarbejde med repræsentanter for Ridestier i Syd og Jydsk Væddeløbsbane gennemgået stisystemet og den oprindelige ansøgning ville have en fremtidssikret tre-delning af stisystemet i Thorskov for at separerer de tre grupper. Den nærværende nedskalerede ansøgning giver også klare forbedringer, men det bør inden for 1-2 år afsøges om der kan skabes yderligere forbedringer vest for Marselisborg Dyrehave og i forløbet mellem Thors Skovhytte og indkørslen til skoven ved Hotel Helnan.

Oversigtskort

Kort beskrivelse

Fast blå linje: eksisterende MTB-rute
Lang stiplet blå linje: ny MTB-rute på fællessti
Kort stiplet blå linje: nyt MTB-spor
Gul linje: ridesti
Lyserød stiplet: MTB-rute og spor nedlægges
Brun linje: Marselisborg Dyrehave

1. Befæstet fællessti aktuelt med dobbeltrettet MTB-rute i nordøstlige ende og enkelt rettet i sydvestlige ende.
Ansøgning: Dobbeltrettet rute for MTB i hele forløbet. Stadig fællessti. Ingen behov for omlægning eller anden sporetablering.
2. Grusvej. Transportstykke fra Kongelunden
3. Grusvej. Ansøgning: Dobbeltrettet rute for MTB mellem Frederikshøj Kro og Thors Skovhytte
4. "Trailhead" sporstart og slut. Behov for div. skiltning og kort.
Ved at flytte "sporstart og slut" til Skovhytten fjernes en del trafik fra nordenden ved at ryttere sydfra vender her i stedet for ved enden af "Professoren" tæt på Ørneredevej/Hotel Helnan.
Ansøgning: etablering af MTB-spor som vist mellem 4 og 7 - angivet som blå stiplet (kort stipling). Fast blå linje er eksisterende MTB-spor der fastholdes.

5. Ansøgning: Etablering af to flade broer over gravet grøft. Er ikke §3 beskyttet.

6. Ansøgning: Etablering af to flade broer over gravet grøft. Er ikke §3 beskyttet.

Broer etableres med rafter i eg og dæk af kløvet eg for naturligt udseende og god friktion i vinterligt og vådt føre.

7. Dobbeltrettet kryds af Thorsmøllevej. God oversigt - vurderes at kunne gøres trafiksikkert.

8. Ansøgning: MTB-ruten følger Morvadsvej (grusvej) mod syd frem til Thorsmøllevej

9. MTB-ruten bliver dobbeltrettet mellem 7 og 9 hvor den i dag er enkeltrettet

Delforløb fra Oddervej og Ørneredevej til Thors Skovhytte

Start af transportstykke fra Ørneredevej til sporstart.
Følger befæstet fællessti. Behov for skiltning

Eksisterende forløb nedlægges. "Professoren" kan fjernes

Dobbeltrettet forløb for MTB

Start af transportstykke fra Oddervej/Kongelunden til sportstart.
Følger grusvej. Behov for skiltning

Dobbeltrettet forløb for MTB på Tømmersporet (grusvej) frem til
pladsen foran Thors Skovhytte. Behov for skiltning

Forløb langs Oddervej reserveres til gående og ridende

Sportstart/slut

Delforløb mellem Thors Skovhytte og Morvadsvej/Thorsmøllevej

Af de i alt ca. 1,1 km nyt spor er ca. 0,3 km forløbende i §25 skov (gule flader).

Delforløb mellem Morvadsvej/Thorsmøllevej og Marselisborg Dyrehave

Fastlæggelse af forløb

- Korridorer aftales med MTM
- AATB og prof. sporbyggers forslag til nye spors forløb i aftalte korridorer indikeres med små flag
- Tracéens forløb flora-screenes for sjældne arter og gennemgås i øvrigt med MTM inden endelig fastlæggelse.
- MTM giver formel tilladelse til etablering
- Flag efterlades indtil arbejdet påbegyndes. Det endelige flagede forløb fotograferes for det tilfælde at flag fjernes utidigt.
- Der skiltes så skovens gæster har mulighed for at kontakte Grønne Områder eller AATB med spørgsmål

I det følgende beskrives den planlagte konstruktion af nye bæredygtige MTB-spor i Marselisborg Skovene.

Ramme for terrænregulering

- Sporet inkl features etableres inden for 30cm over/under terræn

Sporets etablering og opbygning

- Evt vegetation i tracéen lægges til side
- Fjernelse af førnelag, humøse lag
- I sving og ved bench cut, ved behov, nedgravning i mineraljordslaget inden for niveau-ramme
- Fundering på mineraljord med knust granit i bunden
- Toplag i knust granit blandet med råjord i forholdet 50/50.
- Bermkanter og bench cuts begrønnes med tilbagelægning af vegetation - hvor denne findes.
- Ved fugtig bund, opbygges i bunden med marksten eller granitskærver
- Enkelte marksten benyttes i begrænset omfang hvis der kræves særlig sikring mod erosion. Tildækkes som udgangspunkt. Får ikke præg af "stenbelægning" eller "opbygget anlæg"
- Rollers og berms etableres inden for terrænniveau-rammen for at gøre sporet attraktivt, sikkert, og mere bæredygtigt. Der sikres et æstetisk udtryk, så sporet efter kort tid fremstår naturligt og organisk - og falder ind i terrænet.
- Features omfatter sten, mindre drops eller hop der kan rulles. Alle features bidrager til sporets attraktion og erosionssikring.
- Sporets ordinære bredde ved etablering er 50-100 cm. Bredest ved sving på nedkørsler hvor der vil være forskellige linjer afhængig af tempo.
- På opkørsler gøres sporet enkelte steder bredere - op til ca. 130cm - over få meter - for at der kan overhales uden at der cycles i skovbunden. I det ansøgte forløb er der behov for 1-2 smalle splitlinjer på 20-30 meter for overhaling og niveaudeling. Forhindrer kørsel i skovbunden.
- Hvis der efter godkendelse af tracé mod forventning er behov for fældning af træer, aftales dette særskilt med MTM, Aarhus Kommune.
- I Thorsskov, er der omfattende og tæt vækst af ung Ahorn og ung bøg. Her fjernes de unge træer hvor nødvendigt for linjeføring.

Etablering foregår med smal minigraver på larvefødder og med motorbøre på larvefødder for mindst mulige aftryk i skovbunden.

Eksempel på nyt spor i bæredygtig udførelse etableret ved "Picasso" syd for Hørhaven. Opgave udført i 2022. Det er samme type spor der ønskes etableret ved øvrige nye spor i katagori "blå". 50-80cm bredt i terræn som på billedet. Billedet taget umiddelbart efter etablering.

Typisk udseende efter 1-3 år:

Eksempel på nedkørsel få uger efter etablering. Ved svingene er der skabt hældning og sporet er i selve svingene 70- 100cm bredt for stærkeste løsning og dræning i bunden. Desuden flere vandudløb. Efter kort tid synes sporet visuelt smallere og falder ind i terrænet:

De aktuelle spor der ønskes etableret har sværhedsgrad "blå" (nem). Det betyder at sporet kan cykles i roligt tempo på mountainbike uden at borgeren behøver at have erfaring med mountainbike. Samtidig indrettes sporet, så mange mere erfarne ryttere også vil finde det attraktivt. Det er et særligt fokus at gøre sporene i den bynære ende af skoven attraktive for børn og unge.

Aarhus Kommune orienteres straks hvis der trods gennemgang af tracéen identificeres særlige naturværdier eller mulige fortidsminder under etablering af sporet.

Sporene forventes etableret af professionelle sporbyggere fra firmaet "Bob&Leth" med erfaring fra tidligere opgaver i Marselisborg Skovene. <https://www.bobogleth.dk/>

Arbejdet tilses hyppigt i etableringsperioden.

Broer

Der er umiddelbart behov for at etablere 4 broer over grøfter.

Ingen af grøfterne er §3 beskyttede

Broerne etableres af AATB. Ege-rafter leveres af MTM. AATB finansierer kløvning af eg til broens dæk

Brotype

- Dæk i kløvet eg, ca. 150-180 cm bred pga grøftens dybde
- Lægter med diam 15-20cm. Længde ca. 350 cm
- Ikke behov for støttende ben.
- Grøfter påvirkes ikke. Er i lange perioder tørre.
- Broernes forventede holdbarhed er ca. 10 år.

Eksempler:

Skiltning

Der vil være behov for ca. 20 nye skiltestolper med pictogrammer. Pictogrammer finansieres af OnTrail ved DGI

Pictogrammer vil følge nuværende udseende og principper.
Kort i kortstanderne skal opdateres.

Aarhus Trail Builders medvirker gerne til yderligere afklaring og kvalificering af ansøgningen.

Aarhus d. 20. April 2025

På vegne af bestyrelsen

Niels Holm, formand
Aarhus Trail Builders
e-mail: nh@aarhustrailbuilders.dk
Mobil: 2684 9066

